

# **Тема №2.**

## **Договірно-правова основа та інституції ЄС**

---

### **Питання 2.2.**

**Основні інституції ЄС:  
склад, повноваження, сфера  
діяльності, ухвалення рішень**

# Офіційні інституції Європейського Союзу

---

- Європейський Парламент;
- Рада ЄС (Рада Міністрів ЄС);
- Європейська Рада;
- Європейська Комісія;
- Суд Європейського Союзу;
- Європейський центральний банк;
- Рахункова палата (Європейська рахункова палата / Європейський Суд Аудиторів).

*Кожен орган діє відповідно до своїх  
повноважень, закріплених за ним  
установчими договорами*

# Процес ухвалення рішень

---

Європейська Рада – встановлює цілі спільних політик



Європейська Комісія – вносить пропозиції щодо рішень



Європарламент і Рада ЄС (Рада міністрів) – затверджують рішення



Суд та Рахункова палата – контролюють

---

# Дорадчі і допоміжні органи ЄС

---

## ДОРАДЧІ ОРГАНИ

- ✓ Економічний і соціальний комітет - ЕСК;
- ✓ Комітет регіонів;

## ДОПОМІЖНІ ОРГАНИ

- ✓ Економічний і фінансовий комітет - ЕФК;
  - ✓ Комітет зайнятості;
  - ✓ Координаційний Комітет зі співробітництва між органами поліції та юстиції - ККСОПЮ;
  - ✓ Європейський інвестиційний банк
  - ✓ Європейський інвестиційний фонд
  - ✓ ЄВРОПОЛ
  - ✓ Європейська Агенція з екології
-

# Основні інституції ЄС

## Виконавча влада

### Європейська Комісія



- законотворча ініціатива
- виконання бюджету
- спостерігає за виконанням європейських законів та бюджетів

## Законодавча влада

### Рада Європейського Союзу



- вирішує законодавчі та бюджетні питання
- заключає міжнародні договори

## Законодавча влада

### Європейський парламент



- вирішує законодавчі та бюджетні питання
- контролює Комісію

## Судова влада

### Європейський суд



- забезпечує одноманітність у інтерпретації європейських законів

# Європейська Рада

---



- Визначає загальний політичний напрямок та пріоритети розвитку ЄС
- Не виконує законодавчих функцій
- Є форумом для вільних та неформальних переговорів
- Складається з глав держав (глав урядів), Президента та Президента Європейської Комісії
- У засіданнях ЄР бере участь Високий представник Союзу у сфері закордонних справ та політики безпеки

# Європейська Рада

---

- Ухвалює політичні декларації щодо принципів та загальних напрямів розвитку діяльності ЄС, які не мають обов'язкової сили
  - **Особливою сферою компетенції** є Спільна зовнішня політика і політика безпеки, в межах якої ЄР може приймати спільні стратегії, спільні позиції та спільні дії, які є обов'язковими для країн членів з політичної, і, навіть, з юридичної точок зору
  - Більшість рішень ухвалюється консенсусом (у певних випадках - одностайним голосуванням, кваліфікованою більшістю)
  - Засідання відбуваються двічі кожних півроку
-

# Рада міністрів ЄС: “механізм пошуку консенсусу”

---

- Найважливіший орган ухвалення рішень Союзу. Не має аналогів у світі.
- До складу входить по одному міністрові від кожної країни-члена ЄС. Керівництво в Раді здійснює країна-президент, яка змінюється що півроку
- Над підготовкою рішень Ради працюють 250 робочих груп і комітетів, які виконують технічну роботу
- Комітет постійних представників (COREPER) здійснює політичну підготовку рішень
- Місце розташування - Брюссель.
- У квітні, червні та жовтні засідання відбуваються у Люксембурзі





# Повноваження Ради міністрів ЄС

---

- приймає закони (регламенти, директиви, рішення), переважно, спільно з Європейським Парламентом
- координує економічну політику держав-членів
- визначає і реалізує спільну зовнішню політику та політику безпеки ЄС, на основі керівних принципів, визначених Європейською Радою
- укладає від імені Союзу міжнародні угоди між ЄС та третіми державами чи міжнародними організаціями
- координує дії держав-членів і приймає заходи щодо співпраці поліції та судової співпраці у кримінальних справах
- разом з Європейським Парламентом виконує бюджетні повноваження, приймає бюджет ЄС

# Рада ЄС: склад

**Існує 10 конфігурацій засідань Ради:**

---

- Загальні питання
  - Закордонні справи
  - Економічні та фінансові питання
  - Юстиція та внутрішні справи
  - Зайнятість, соціальна політика, охорона здоров'я та захист прав споживачів
  - Конкурентоспроможність (внутрішній ринок, промисловість, наукові дослідження, космос)
  - Транспорт, телекомунікації та енергетика
  - Сільське господарство та рибальство
  - Навколишнє середовище
  - Освіта, молодь, культура та спорт
-

# Головування в Раді ЄС

---

- Угорщина січень-червень 2011
- Польща липень-грудень 2011
- Данія січень-червень 2012
- Кіпр липень-грудень 2012
- Ірландія січень-червень 2013
- Литва липень-грудень 2013
- Греція січень-червень 2014
- Італія липень-грудень 2014
- Латвія січень-червень 2015
- Люксембург липень-грудень 2015
- Нідерланди січень-червень 2016
- Словаччина липень-грудень 2016
- Мальта січень-червень 2017
- Британія липень-грудень 2017
- Естонія січень-червень 2018

# Система голосування:

---

- ✓ **Проста більшість** - для процесуальних рішень
  - ✓ **Кваліфікована більшість** - зважена система голосування на основі питомої ваги населення держав-членів використовується для багатьох рішень, що стосуються внутрішнього ринку, економіки і торгівлі
  - ✓ **Одностайність** у сфері зовнішньої політики, оборони, судового і поліцейного співробітництва, оподаткування, прийняття нових к-ч, санкції проти к-ч, що порушують цінності ЄС
-

# Кваліфікована більшість (QMV):

- Переважну більшість питань Рада вирішує кваліфікованою більшістю голосів (QMV) країн-членів, які мають таку "вагу":

## Distribution of votes for each Member State

Germany, France, Italy, United Kingdom	29
Spain, Poland	27
Romania	14
Netherlands	13
Belgium, Czech Republic, Greece, Hungary, Portugal	12
Austria, Bulgaria, Sweden	10
Denmark, Ireland, Lithuania, Slovakia, Finland	7
Cyprus, Estonia, Latvia, Luxembourg, Slovenia	4
Malta	3
<b>TOTAL</b>	<b>345</b>

1. Більшість країн-членів (іноді 2/3)
2. Мінімум 255 голосів із 345
3. Будь-яка к-ч може просити перевірити, чи QMV представляє 62% населення ЄС

## **3 1 листопада 2014 р.:**

1. Більшість к-ч (55%)
2. 65% населення ЄС

# Одноставність:

---

- Перелік сфер одноставного голосування за мірою розвитку інтеграційних процесів у ЄС постійно скорочувався. За Лісабонською угодою (2007) перелік скоротився до п'яти політик:
  - ✓ податкова політика
  - ✓ соціальна політика
  - ✓ політика в галузі безпеки та оборони
  - ✓ зовнішня політика
  - ✓ перегляд установчих договорів

# Механізм прийняття рішень в межах Ради міністрів ЄС:

**Основа:** Пропозиція Комісії

---

- **1 етап:** Пропозиція передається Генеральним Секретаріатом головної країни-члена в Раді до робочої групи для її опрацювання.
  - **2 етап:** Робоча група визначає коло тих питань, що можуть бути вирішені на її рівні і не потребують подальшого обговорення на більш високому рівні (так звана група I). Питання, щодо яких на рівні робочої групи не існує ясності, відносяться до групи II.
  - **3 етап:** Питання групи I передаються на розгляд КПП і можуть ухвалюватись без обговорення. В цьому випадку вони вносяться в порядок денний наступного засідання Ради з поміткою А.
-

# Механізм прийняття рішень в межах Ради міністрів ЄС:

---

- **4 етап:** Нез'ясовані до кінця питання групи II передаються на розгляд КПП. Якщо КПП їх вирішує, то помічає їх позначкою А (можна ухвалити рішення на Раді Міністрів без обговорення). Якщо думки розходяться і у групі, і у КПП- їх передають на розгляд Ради Міністрів з поміткою В, або повертають із сформульованими дорученнями для доопрацювання на робочих рівнях.
  - **5 етап:** Рада приймає рішення з питань А, як правило, без обговорення (головуюча країна-член констатує факт ухвалення рішення з цих питань). Документи з поміткою В, що виносяться на розгляд Ради, доводяться до необхідного стану шляхом переговорів між міністрами, або повертаються до КПП з конкретними дорученнями.
-



# Парламент ЄС: “голос народу”

---

З 1979 року обирається прямим загальним голосуванням на п'ять років

Резиденція - місто Страсбург (щомісячні пленарні сесії)

Генеральний секретаріат - Люксембург.

Все більше структурних підрозділів секретаріату перебирається до Брюсселя.

Більшість засідань фракцій та комітетів відбувається у Брюсселі.



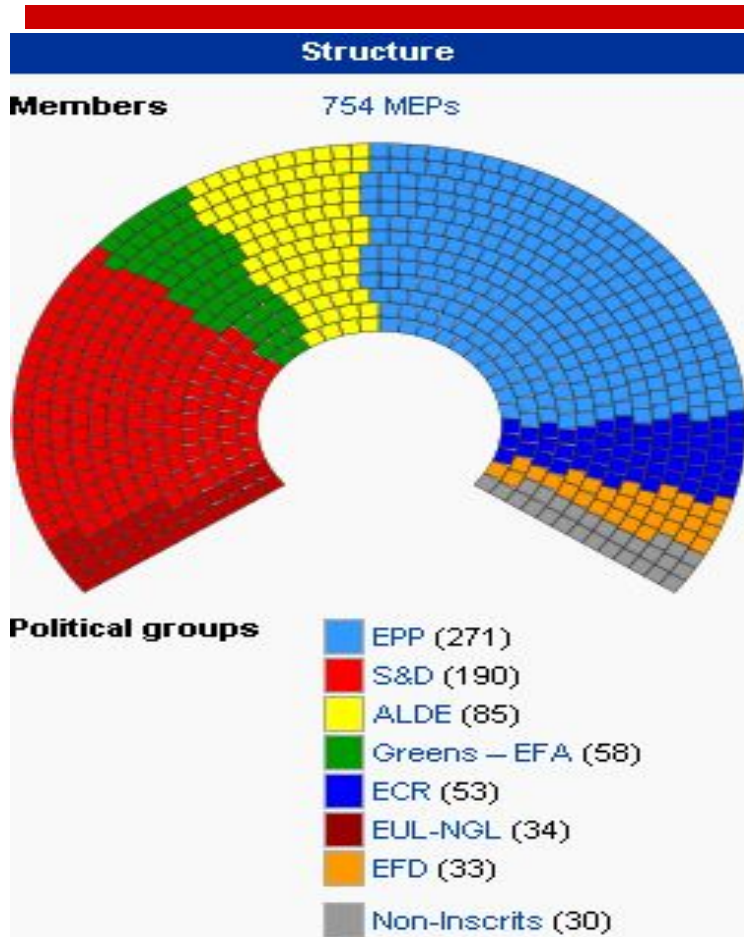
# Представництво к-ч у Європарламенті:

---

- Кількісний склад Європейського Парламенту з 1958 року зріс з 142 до 734 депутатів у 2011 році

	Germany	96
	France	74
	Italy	73
	United Kingdom	73
	Spain	54
	Poland	51
	Romania	33
	Netherlands	26
	Belgium	22
	Czech Republic	22
	Greece	22
	Hungary	22
	Portugal	22
	Sweden	20
	Austria	19
	Bulgaria	18
	Finland	13
	Denmark	13
	Slovakia	13
	Ireland	12
	Lithuania	12
	Latvia	9
	Slovenia	8
	Cyprus	6
	Estonia	6
	Luxembourg	6
	Malta	6

# Склад Європарламенту за політ. фракціями: (7-й парламентський період, 2009-14 рр.)



- Євр.народна партія **(271)**
- Прогрес-й Альянс соціалістів і демократів **(189)**
- Альянс лібералів і демократів за Європу **(83)**
- Євр.зелені – Євр. вільний альянс **(58)**
- Євр. консерватори і реформатори **(53)**
- Об'єднані ліві – Пн. зелені ліві **(34)**
- Європа свободи і демократії **(33)**
- Позафракційні **(30)**

# Повноваження Європейського Парламенту:

---

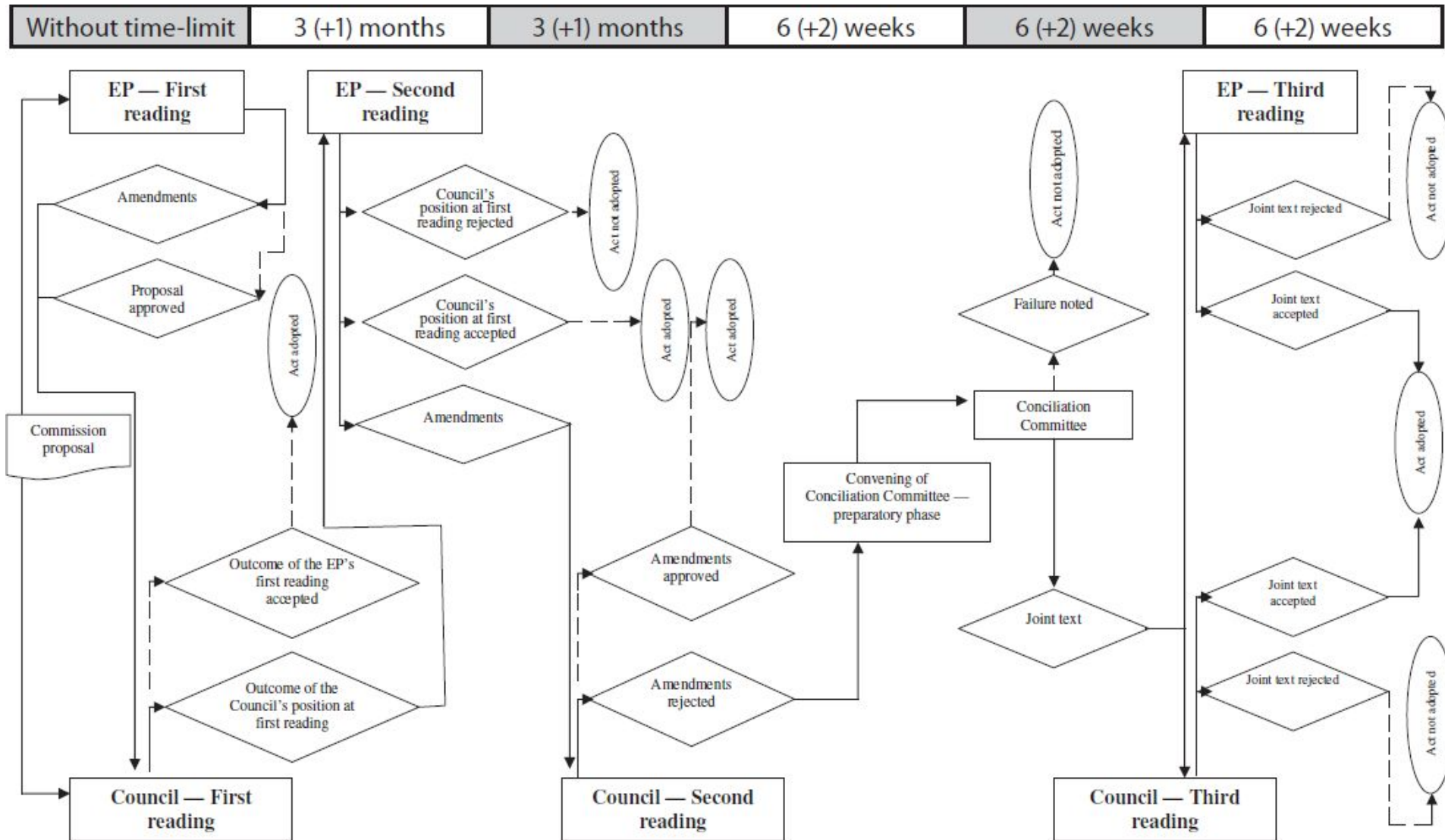
- участь у законодавчому процесі
- участь у складанні і затвердженні бюджету ЄС
- демократичний контроль

# Законотворчий процес у ЄС

---

- Як правило Рада міністрів ЄС приймає рішення за пропозицією Європейської Комісії та у співпраці з Європейським Парламентом через:
  - ✓ звичайну законотворчу процедуру (економічна політика, імміграція, енергетика, транспорт, захист навколишнього середовища та прав споживачів ...)
  - ✓ спеціальні законотворчі процедури:
    - ✓ *процедура консультацій* – після консультації з ЄП Рада приймає рішення “незважаючи” на позицію ЄП (с/г, судове і поліційне співробітництво, оподаткування ...)
    - ✓ *процедура отримання згоди* – Рада приймає рішення тільки у разі згоди ЄП, який не може вносити поправки (боротьба з дискримінацією, членство в ЄС, вихід з ЄС, угоди про асоціацію, інституційні і бюджетні питання...)

# Звичайна законотворча процедура:



# Участь у складанні і затвердженні бюджету ЄС:



Lisbon Treaty's calendar



# Етапи бюджетного процесу:

---

- **1 етап:** ЕК формує проект бюджету і подає на розгляд ЄП та Раді до 1 вересня
- **2 етап:** Рада приймає позицію щодо проекту бюджету і надсилає ЄП до 1 жовтня
- **3 етап:** ЄП упродовж 42 днів має або затвердити позицію Ради або голосуванням більшістю внести поправки у другій половині жовтня
- **4 етап:** Погодження та прийняття бюджету. Якщо ЄП вніс поправки, то Рада протягом 10 днів затверджує їх, інакше скликається Погоджувальний Комітет, який складається з однакової кількості представників Ради та ЄП. Через 21 день Погоджувальний Комітет приймає спільний текст бюджету і подає ЄП та Раді, які протягом 14 днів мають погодити його

**Європейська Комісія** відповідає за виконання бюджету



# Засоби реалізації демократичного контролю:

---

- право звертатись із запитами до Ради, Комісії та ЄЦБ
  - обов'язок Комісії, Ради, країн-членів ЄС звітувати перед Парламентом та надавати йому необхідну інформацію
  - право на проведення розслідувань
  - право на оскарження у Європейському Суді
  - право давати доручення Рахунковій палаті подати свої висновки з відповідних питань
  - право винести вотум недовіри Комісії
  - кожен європейський громадянин має право звернутися до Європейського Парламенту з петицією про розгляд проблем у сфері діяльності Європейського Союзу
-

# Повноваження на призначення:

---

- Згода ЄП вимагається при призначенні Президента та членів Європейської Комісії.  
*Попереднє заслуховування кандидатів до складу Комісії відбувається у парламентських комітетах*
  - Консультації з ЄП передбачені перед призначенням членів Правління ЄЦБ та Рахункової палати
  - ЄП обирає Омбудсмена ЄС
-

# Порядок голосування в ЄП

---

- Європейський Парламент ухвалює рішення простою більшістю поданих голосів (*> 50% поданих голосів*)
  - Абсолютна більшість голосів депутатів вимагається, коли йдеться про внесення поправок в межах звичайної законотворчої процедури та процедури отримання згоди (*> 50% офіційних членів Європейського Парламенту*)
  - При прийнятті інших важливих рішень (вотум недовіри Комісії, бюджетні ухвали) голосування в Парламенті проводиться у відповідності з квотами, встановленими в Установчих Договорах (*> 2/3 поданих голосів*).
-

# Комітети Європейського Парламенту:

---

- забезпечують фахову підготовку розгляду питань на пленарних засіданнях;
- обговорюють поточні законодавчі проекти і формують позицію ЄП стосовно питань, винесених на розгляд Радою чи Комісією;
- висувають власні ідеї та ініціативи з метою впливу на процес європейської інтеграції.

**Комітети:** з питань закордонних відносин, прав людини, спільної політики у сфері безпеки та оборони; бюджетний; бюджетного контролю; з питань громадянських прав і свобод, юстиції та внутрішніх справ; з питань економіки та монетарної політики; з питань права та внутрішнього ринку; з промисловості, зовнішньої торгівлі, науково-дослідницької діяльності та енергетики; з проблем зайнятості та соціальних питань; з питань екології, охорони здоров'я та споживчої політики; с/г; рибальства; регіональної політики, транспорту ...

# Комісія: “двигун” європейської інтеграції

- Складається з 27 членів (комісарів) по одному представнику від кожної країни-члена, які обираються за принципом їх «загальної компетенції»
- з 2014 р. – з 2/3 від кількості країн-членів з послідовною ротацією
- Комісари повинні представляти не національні, а загальноєвропейські інтереси, тому по відношенню до них існує «гарантія незалежності»
- Один з числа членів Комісії обирається Президентом Комісії.

Зараз: Жозе Мануел Баррозу (Португалія)

**Місцезнаходження Комісії:**

Брюссель (Бельгія)



# Комісія: “двигун” європейської інтеграції

---

- Кожен Європейський Комісар відповідає за один або декілька напрямків діяльності
- Комісія є найчисленнішою установою Союзу: в її структурі працює близько 25 тис. осіб
- Кожен п'ятий - перекладач.
- Комісія поділяється на 37 Генеральних Директорати. Кожний директорат очолює Генеральний директор, підпорядкований члену Комісії
- ~~□ Додатково діє 15 спеціалізованих служб.~~

# Повноваження Європейської Комісії

---

- Виключне право на законодавчу ініціативу (пропонує нові законопроекти Парламенту та Раді)
- Контроль за дотриманням європейського законодавства
- Втілення в життя політики та бюджету ЄС
- Представляє ЄС на міжнародній арені, наприклад, на переговорах ЄС з іншими країнами

**ініціатива** → **контроль** → **виконання**

---

# Функції та повноваження Комісії:

## *Виняткове право ЄК на законодавчу ініціативу*

---

- Рада міністрів ЄС без офіційної пропозиції Комісії, як правило, не може ухвалити жодного правового акта
  - **Обмеження “монополії” на законодавчу ініціативу:**
    - ✓ правові акти Європейського Центрального Банку перебувають поза монополією ЄК на право законодавчої ініціативи;
    - ✓ Комісія не має виняткового права на ініціативу в двох галузях міжурядової співпраці - СЗБП та СОППКС (в цих сферах повноваження поділяються між національними урядами та ЄК)
    - ✓ у сфері політики зайнятості та економічної політики Рада міністрів в деяких випадках приймає рішення, керуючись лише рекомендаціями Комісії
-



# Суд ЄС: забезпечення законності

---

- 27 суддів та вісім генеральних адвокатів призначаються урядами країн-членів ЄС терміном на шість років
- Судді обирають зі свого складу Голову Європейського Суду строком на три роки
- Кожні три роки відбувається часткова ротація суддів та генеральних адвокатів

## □ **Завдання:**

Забезпечення дотримання права в процесі тлумачення та застосування установчих Договорів Європейського Союзу

**Розташування:** Люксембург

---



# Функції Суду ЄС:

---

- **Конституційного суду:** здійснює перевірку дотримання договірних положень країнами-членами
  - **Адміністративного суду:** розглядає позови фізичних і юридичних осіб проти правових актів чи бездіяльності службовців ЄС *(в першій інстанції - Суд загальної юрисдикції)*
  - **Цивільного Суду:** розглядає справи, пов'язані з відшкодуванням збитків, заподіяних службовцями ЄС при виконанні ними своїх посадових обов'язків, здійснює перевірку вимог про відшкодування збитків, висунутих проти ЄС *(в першій інстанції - Суд загальної юрисдикції)*
  - **Арбітражного Суду:** розглядає правові суперечки між країнами-членами
  - **Експертної інстанції:** надає експертні висновки щодо договірних угод з третіми країнами та МО
-

# Ухвалення рішень:

---

- При розгляді скарг країн-членів або інституцій ЄС і на їх вимогу Суд виносить рішення у повному складі
  - В інших випадках формуються палати з трьох, п'яти чи тринадцяти суддів (*пленарне засідання*)
  - Засідання суду є відкритими
  - Рішення суду ухвалюються більшістю голосів суддів
    - ✓ *Мовами судового провадження є мови ділового спілкування в ЄС*
    - ✓ *Робочою мовою Суду є французька мова*
    - ✓ *На відміну від інших органів ЄС скарги можуть подаватись усіма мовами, якими розмовляють в ЄС*
-

# Суд загальної юрисдикції

---

- ❑ **24 жовтня 1988 року** Рада Міністрів прийняла рішення про створення у складі Суду ЄС - Суду першої інстанції (Люксембург)
- ❑ У 2009 р. перейменовано у Суд загальної юрисдикції
- ❑ Юрисдикція цього Суду поширюється на розгляд в першій інстанції всіх позовів фізичних і юридичних осіб, предметом яких є правові дії органів та інститутів ЄС.

## Цілі створення:

- ❑ полегшити діяльність Суду ЄС
  - ❑ забезпечити кращі можливості для звернення з боку службовців та громадян ЄС до Суду
-

# Самостійно опрацювати:

---

## Основні інституції ЄС

- Рахункова Палата
- Європейський Центральний Банк

## Допоміжні органи ЄС:

- Економічний і соціальний комітет
  - Комітет регіонів
  - Інші допоміжні органи і агентства
-

# Література:

---

1. **Мусіс Н.** Усе про спільну політику Європейського Союзу: Пер. з англ. — К.: КІС. 2005.
  2. [http://europedia.moussis.eu/books/Book\\_2/](http://europedia.moussis.eu/books/Book_2/)
  3. **Європейська інтеграційна політика:** навч. Посіб. / [А.М. Поручник, В.І. Чужиков, Д.О. Ільницький, О. А. Федірко]; Ред.. В.І. Чужиков. — К.: КНЕУ, 2010. - 451 с.
-

# Europedia.moussis.eu



[Home](#) - [Contents](#) - [Links](#) - [Euroblog](#) - [Contact](#)

Choose language:   

Search  [OK](#) ▶

Your roadmap in the maze of the European Union.

Based on the book of **Nicholas Moussis**: *Access to European Union law, economics, policies.*



Translated into 14 languages

About this book

Where to buy

Order form

Books by the same author

Click on + for chapter's sections

## Access to European Union

### Introduction to Europedia

#### Part I: Evolution, law and institutions of the EC/EU

- + 1. The evolution of European integration
- + 2. The European Treaties
- + 3. European law and finances
- + 4. European institutions

#### Part II: The stages of the multinational integration process

- + 5. Customs union
- + 6. The EU common market
- + 7. Economic and monetary union
- + 8. Towards a political union in Europe

#### Part III: EU Policies concerning the citizens

- + 9. Citizens' rights and participation in the EU
- + 10. Information, audiovisual and cultural policies in the EU
- + 11. Consumer protection in the EU

#### Part IV: EU horizontal policies

- + 12. EU regional development policy
- + 13. EU social progress policies
- + 14. EU taxation policy
- + 15. EU competition policy
- + 16. EU environmental policy

#### Part V: EU Sectoral Policies

- + 17. EU Industrial and enterprise policies
- + 18. EU research and technology policies
- + 19. EU energy policy
- + 20. EU transport policy
- + 21. EU agricultural policy
- + 22. EU fisheries policy

#### Part VI: The external policies of the European Union

- + 23. EU commercial policy
- + 24. EU's development aid policy
- + 25. The external relations of the European Union



# European Commission

EUROPA > European Commission > About the European Commission

[Home](#)

## About the European Commission

- **Departments and services**
- The members of the Barroso Commission (2010-2014)

## Departments (Directorate-Generals) and services

The Commission is divided into several departments and services. The departments are known as Directorates-General (DGs). On this page, each DG is classified according to the policy it deals with. The Commission services deal with more general administrative issues or have a specific mandate, for example fighting fraud or creating statistics.

## Policies

- [Agriculture and Rural Development](#)
- [Budget](#)
- [Climate Action](#)
- [Competition](#)
- [Economic and Financial Affairs](#)
- [Education and Culture](#)
- [Employment, Social Affairs and Equal Opportunities](#)
- [Energy](#)
- [Enterprise and Industry](#)
- [Environment](#)
- [Executive agencies](#)
- [Home Affairs](#)
- [Maritime Affairs and Fisheries](#)
- [Mobility and Transport](#)
- [Health and Consumers](#)
- [Information Society and Media](#)
- [Internal Market and Services](#)
- [Justice](#)
- [Regional Policy](#)
- [Research](#)
- [Taxation and Customs Union](#)
- [Development](#)

Share     

Search

## Help us improve

### Find what you wanted?

Yes  No

### What were you looking for?

### Any suggestions?